

Lähiasemien palveluiden verkosto ja liikkuvat palvelut, ennakkovaikutusten arviointi

- 1 Esittelijä ja valmistelijat
- 2 Valmisteluajataulu
- 3 Nykytilan kuvaus
 - 3.1 Selvityksen tausta
 - 3.2 Palveluiden lähtötilanne
- 5 Päätösvaihtoehtojen vaikutusten tarkastelua
- 6 Yhteenveto ja johtopäätökset päätösvaihtoehtojen vaikutusten tarkastelusta
- 7 Päätösvaihtoehtojen vertailu
- 8 Yhteenveto ja johtopäätökset päätösvaihtoehtojen vertailusta

1 Esittelijä ja valmistelijat

Valmistelu liikkuvien palveluiden työryhmä ja ohjausryhmä.

2 Valmisteluaikataulu

6-9/2024

3 Nykytilan kuvaus

3.1 Selvityksen tausta

Lähiasemien palveluiden verkoston suunnitelman tausta ja valtion ohjaus

Lähiasemien palveluiden verkoston valmistelu pohjautuu Pirkanmaan hyvinvointialueen strategiaan (AV 5.12.2022 § 128), strategian toimeenpano-ohjelmaan (AH 14.2.2023 § 39), aluevaltuuston hyväksymiin palveluiden verkoston kehittämisen periaatteisiin (AV 14.8.2023 § 69) sekä palveluiden verkostosta tehtyihin päätöksiin.

Hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Palveluja voidaan koota hyvinvointialueella suurempiin kokonaisuuksiin silloin, kun palvelujen saatavuus ja laadun turvaaminen edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja tai kun palvelujen tarkoituksenmukainen, kustannusvaikuttava ja tehokas toteuttaminen edellyttävät sitä.

Ohjaavat ministeriöt sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö (STM), valtiovarainministeriö (VM) ja sisäasiainministeriö (SM) ovat antaneet hyvinvointialueelle tiukat velvoitteet huolehtia talouden tasapainottamisesta. Valtiovarainministeriö on korostanut toimeenpano-ohjelmien tärkeyttä hyvinvointialueiden talouden tasapainottamisessa. STM, VM ja SM ovat edellyttäneet Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa käydyissä ohjausneuvotteluissa, että hyvinvointialueen tulee jatkaa palvelureformin toimeenpanoa. VM:n lisälainoitovaltuuksia koskevassa hallintopäätöksessä investointien rahoitukseen tarvittava lisälainoitovaltuuden myöntäminen on sidottu siihen, että hyvinvointialue päättää talouden tasapainottamisohjelmasta ja käynnistää sen toimeenpanon.

Vuoden 2023 tilinpäätös oli 136,5 miljoonaa euroa alijäämäinen. Vuoden 2024 talousarvio on 23,5 miljoonaa euroa alijäämäinen. Hyvinvointialuelain mukaan alijäämä tulee kattaa vuoden 2026 loppuun mennessä. Aluehallitus on päättänyt, että talouden tasapainottaminen edellyttää palvelurakennereformin jatkamista.

Lähiasemaverkoston valmisteluprosessi

Sote-asetusten ja sote-kampusten sijainnit ja suuntaa antavat palvelut hyväksyttiin aluehallituksessa 20.11.2023 § 318. Päätöstä täydensi aluehallituksen 11.3.2024 § 71 päätös, jolla palvelujen verkostoa täydennettiin kymmenellä lähiasemalla. Seuraavassa vaiheessa aluehallitus päättää palvelujen verkostosta seuraavien toimipisteiden osalta: Juupajoki, Kaukajärvi (Tampere), Kihniö, Kulju (Lempäälä), Kuru (Ylöjärvi), Kämmeniemi (Tampere), Luopioinen (Pälkäne), Mouhijärvi (Sastamala), Punkalaidun (Sastamala), Ruovesi, Sahalahti (Kangasala) ja Vesilahti. Hammashoitolat, joiden osalta päätökset puuttuvat, ovat Kiikoinen (Sastamala), Kaukajärvi (Tampere), Kauraslampi (Ylöjärvi) ja Viljakkala (Ylöjärvi). Aluehallitus lähetti lähiasemien

palveluverkkoa täydentävän ja liikkuvien palvelujen väliraportin laajalle kuulemiskierrokselle kokouksessaan 24.6.2024 § 188.

3.2 Lähiasemien palveluiden lähtötilanne

Lähiasemakonsepti ja lähiasemat

Lähiasemat tarjoavat perustason sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja sote-asemia suppeammalla palveluvalikoimalla. Alueen palvelutarvetta seurataan ja mahdolliset palvelutarpeen muutokset huomioidaan lähiaseman palveluvalikoimassa. Tavoitteena on palvella alueen asukkaita mahdollisimman tarvelähtöisesti. Alueellisiin palvelutarpeisiin on mahdollista vastata palvelupäiväperiaatteella toimivien liikkuvien palveluiden avulla.

Lähiasemien suuntaa antava, alueittain vaihteleva palveluvalikoima:

- vastaanottopalvelut
- avokuntoutus
- suun terveydenhuolto
- neuvolat ja kehitystä tukevat palvelut
- työikäisten sosiaalipalvelut

Lähiasemilla ei ole pääsääntöisesti erikoislaitteistoa tai -varustelua eikä kuvantamispalveluja lukuun ottamatta suun terveydenhuollon vastaanotoilla otettavia kuvauksia. Laboratorionäytteiden osalta hyödynnetään ensisijaisesti vierianalytiikkaa.

Lähiaseman palvelut pyritään tuottamaan asumiskeskittymien läheisyydessä. Lähiasemilla on pysyvän toiminnan lisäksi tiloja myös liikkuville palveluille. Asukkaiden digitaalisten palvelujen käyttöä tuetaan muun muassa opastamalla palvelujen käytössä.

Kouluilla ja oppilaitoksissa tuotettavat palvelut

Hyvinvointialue tuottaa tällä hetkellä alueen kouluilla ja oppilaitoksissa opiskeluhuollon palveluja 247 toimipisteessä. Osassa toimipisteistä voidaan tuottaa opiskeluhuollon palveluiden lisäksi muita palveluja, esimerkiksi suun terveydenhuollon tai äitiys- ja lastenneuvolan palveluja. Kouluilla voidaan tuottaa myös muita lasten, nuorten ja perheiden palveluja liikkuvana palveluna alueen palvelutarpeen mukaisesti. Alueen palvelutarve ja sen muutokset ratkaisevat kouluilla tarjottavan palvelun. Selvyyden vuoksi todetaan, että koulut ja oppilaitokset, joissa sote-palveluja tuotetaan, eivät ole lähiasemia.

Keskeiset johtopäätökset

Palvelujärjestelmän uudistamiselle on Pirkanmaalla selvä tarve. Lähivuosien väestörakenteen muutokset lisäävät palvelujärjestelmään kohdistuvaa painetta voimakkaasti. Nykyisellä palvelurakenteella, rahoituspohjalla ja henkilöstöllä ei voida vastata muuttuviin palvelutarpeisiin. Palveluiden verkoston vaihteellinen kehittäminen on välttämätöntä, jotta yhdenvertaiset palvelut ja palveluiden saatavuus vastaanottopalveluissa, työikäisten sosiaalipalveluissa, suun terveydenhuollossa, avokuntoutuksessa sekä lasten, nuorten ja perheiden palveluissa pystytään turvaamaan Pirkanmaan hyvinvointialueella. Palvelut päivittyvät myös siten, että Pirkanmaalle muodostuu perinteisten fyysisten palvelujen rinnalle digitaalisten ja liikkuvien palveluiden verkosto. Uusia palveluja otetaan käyttöön vaihteittain ja samalla varmistetaan alueen asukkaille yhdenvertaiset ja tarpeenmukaiset palvelut.

4 Päätösvaihtoehtojen vaikutusten tarkastelua

Vaihtoehto	Kuvaus
Nykytila	Kahdellatoista päätöksen alla olevalla lähiasemalla tarjotaan sosiaali- ja terveyspalveluita.
Vaihtoehto 1: Liikkuvat palvelut	Sosiaali- ja terveyspalveluita tarjotaan lähiasemien sijaan liikkuvana lähipalveluna.
Vaihtoehto 2: Palvelua tarjotaan keskitetysti	Sosiaali- ja terveyspalvelut poistuvat kokonaan kahdeltatoista päätöksen alla olevalta lähiasemalta ja palvelua tarjotaan lähimmällä sote-/lähiasemalla

5 Yhteenveto ja johtopäätökset päätösvaihtoehtojen vaikutusten tarkastelusta

Nykytila (0-vaihtoehto):

Lähellä tuotettavat sosiaali- ja terveyspalvelut lisäävät palveluiden saavutettavuutta ja voivat vähentää terveyserojen syntymistä. Haastava taloudellinen tilanne ja henkilöstöressurssivaje vaikuttavat kuitenkin negatiivisesti palveluiden järjestämiseen (esim. tarjolla oleva palveluvalikoima) ja saatavuuteen (palveluihin pääsy). Nämä tekijät voivat heikentää hyvän saavutettavuuden tuomia positiivisia vaikutuksia.

Nykytilanteen vaihtoehdossa organisaatorakenteeseen ja toimintaan ei tule merkittäviä muutoksia, millä voi lyhyellä aikavälillä olla positiivisia vaikutuksia henkilöstön hyvinvointiin. Muutos on kuitenkin väistämätön hyvinvointialueen haastavan taloudellisen tilanteen ja henkilöstöressurssivajeen vuoksi. Henkilöstön saatavuus hyvinvointialueen ulkokehällä sijaitseville lähiasemille on vaikeaa. Haastava taloudellinen tilanne ja henkilöstövaje kuormittavat työnjohtoa ja työntekijöitä. Pienet yksiköt ovat haavoittuvia poissaolotilanteissa. Myös toiminnan ja osaamisen kehittäminen on pienissä yksiköissä haastavampaa.

Lähiasemien säilyttäminen tuo sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia ympäristöön. Toisaalta palveluiden hajauttaminen voi heikentää energiatehokkuutta, toisaalta taas vähentää asiakkaiden kulkemisesta aiheutuvia päästöjä. Lähiasemien säilyttämisellä ja tilojen käytön säilymisellä voi olla vaikutusta ympäristön turvallisuuteen ja viihtyvyyteen.

Lähiasemien säilyttäminen nykyisellään on hyvinvointialueen taloudellisten haasteiden vuoksi hyvin haastavaa, jos ei mahdotonta, ja muutokset palveluverkkoon ovat väistämättömiä. Palveluiden keskittäminen isompiin yksiköihin olisi kustannustehokkaampaa. Toisaalta tunnistetaan, että lähiasemien säilyttämisellä voi olla positiivisia vaikutuksia alueen elinvoimaan.

Vaihtoehto 1, Liikkuvat palvelut:

Lähellä tuotettavat sosiaali- ja terveyspalvelut lisäävät palveluiden saavutettavuutta ja voivat vähentää terveyserojen syntymistä. Kiireetöntä lähipalvelua saadaan kohdennettua reuna-alueilla sitä tarvitsevalle kohderyhmälle. Resurssi voidaan käyttää tehokkaammin, mikä parantaa palveluiden saatavuutta. Terveyserot eivät kasva alueella merkittävästi, vaikka osalla alueen

asukkaista palvelu toteutuu kauemmalla lähi-/soteasemalla ja osa palveluista (esim. kiireellinen hoito) keskitetään kauemmaksi. Digipalveluilla pyritään tukemaan palveluiden tuottamista lähelle ja voidaan hyödyntää laajemmin eri ammattilaisten palveluja.

Liikkuviin palveluihin siirtyminen tuo organisaatorakenteeseen ja toimintaan muutoksia, millä voi lyhyellä aikavälillä olla negatiivisia vaikutuksia henkilöstön hyvinvointiin. Muutos on kuitenkin väistämätön hyvinvointialueen haastavan taloudellisen tilanteen ja henkilöstövajeen vuoksi. Henkilöstön saatavuus hyvinvointialueen reunalla sijaitseville alueille on ollut vaikeaa. Liikkuvilla palveluilla henkilöstöresurssia pystytään käyttämään optimoidummin ja joustavammin. Palvelua tuotetaan yhteistyössä eri palveluiden kesken palvelupäiväperiaatteella, mikä lisää työskentelyolosuhteiden turvallisuutta.

Liikkuvien lähipalveluiden toteuttamisella voi olla sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia ympäristöön. Palveluiden hajauttaminen voi heikentää energiatehokkuutta, toisaalta taas vähentää asiakkaiden kulkemisesta aiheutuvia päästöjä. Lähiasemien säilyttämisellä ja tilojen käytön säilymisellä voi olla vaikutusta ympäristön turvallisuuteen ja viihtyvyyteen.

Liikkuvia palveluiden toimintamallin kustannustehokkuutta lisäävät tilankäytön optimointi, palveluiden tarjoaminen joustavasti tarpeen mukaan, henkilöstöresurssin optimoitu käyttö sekä etätöskentelyn ja digipalveluiden hyödyntäminen. Lähelle tuotettavat liikkuvat palvelut ylläpitävät myös alueen elinvoimaa.

Vaihtoehto2, Palvelua tarjotaan keskitetysti:

Sosiaali- ja terveystalouden keskittäminen kauemmas asukkaista voi heikentää palveluiden saavutettavuutta ja vaikeuttaa palveluihin hakeutumista, millä voi olla negatiivisia vaikutuksia asukkaiden hyvinvointiin ja terveyteen. Terveysterot voivat kasvaa ja alueellinen yhdenvertaisuus heikentyä. Toisaalta palveluiden saatavuus paranee ja palveluvalikoimaa pystytään laajentamaan.

Palveluiden keskittäminen tuo organisaatorakenteeseen ja toimintaan muutoksia, millä voi lyhyellä aikavälillä olla negatiivisia vaikutuksia henkilöstön hyvinvointiin. Muutos on kuitenkin väistämätön hyvinvointialueen haastavan taloudellisen tilanteen ja henkilöstöresurssivajeen vuoksi. Palveluiden keskittämisen myötä yksikön toimintavarmuus ja henkilöstön saatavuus ja työolot paranevat.

Toiminnan keskittäminen tuo sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia ympäristöön. Toisaalta palveluiden keskittäminen voi parantaa energiatehokkuutta, toisaalta taas lisätä asiakkaiden kulkemisesta aiheutuvia päästöjä. Lisäksi mahdollisesti tyhjiksi jäävillä kiinteistöillä voi olla vaikutusta ympäristön turvallisuuteen ja viihtyvyyteen.

Palveluiden keskittämisen talousvaikutukset ovat hyvinvointialueelle positiivisia. Vajaakäytöllä olevat kiinteistöt lisäävät kuluja ja keskittämällä isompiin kokonaisuuksiin saadaan säästöjä. Myös palvelut kyetään toteuttamaan keskitetysti kustannustehokkaammin ja palvelunlaatu paremmin säilyttäen. Alueen elinvoima voi kuitenkin heikentyä palveluiden heikentymisen myötä. Vaikutukset voivat olla negatiivisia kunnille talouden ja elinvoiman näkökulmasta.

6 Päätösvaihtoehtojen vertailu

Vaikutuskohde	Nykytila	Vaihtoehto 1: Liikkuvat palvelut	Vaihtoehto 2: Palvelua tarjotaan keskitetysti
Ihminen/Asukas			
Hyvinvointi, terveys ja terveyserot			
Lyhyt aikaväli	0	1	-3
Pitkä aikaväli	-1	2	-2
Kuvaus	<p>Kun palvelut tuotetaan lähempänä asukkaita tutuksi ja turvalliseksi koetussa palvelupisteessä, palveluiden saavutettavuus on helpompaa ja siten kaikkien väestöryhmien on helpompi hakeutua palveluihin oikea-aikaisesti. Tämä voi ehkäistä asiakkaiden haasteiden kasaantumista ja edistää positiivisia vaikutuksia asukkaiden hyvinvointiin ja terveyteen sekä vähentää terveyserojen syntymistä. Hyvinvointialueen taloudellisten haasteiden ja henkilöstöressurssivajeen johdosta palveluiden saatavuus ja palveluvalikoima tulevat heikkenemään lähiasemilla (esim.</p>	<p>Liikkuvilla lähipalveluilla sosiaali- ja terveyspalveluita pystytään edelleen tarjoamaan lähipalveluna sitä tarvitseville. Kun lähipalveluita on tarjolla erityisesti heikommassa asemassa oleville asukkaille, joiden on haastavaa siirtyä lähimmälle sote-/lähiasemalle, palveluiden saavutettavuus paranee ja asukkaiden hakeutuminen palveluihin oikea-aikaisesti helpottuu. Tämä voi ehkäistä asiakkaiden haasteiden kasaantumista ja edistää positiivisia vaikutuksia asukkaiden hyvinvointiin ja terveyteen sekä vähentää terveyserojen syntymistä.</p>	<p>Kun sosiaali- ja terveyspalveluita tarjotaan kauempana asukkaista, palveluiden piiriin hakeutuminen vaikeutuu, mikä voi johtaa siihen, että palveluihin ei hakeuduta oikea-aikaisesti. Tällä voi olla negatiiviset vaikutukset asukkaiden hyvinvointiin ja terveyteen. Hoidon jatkuvuus voi heikentyä isommalla sote-aseamalla asioitaessa. Pitkällä aikavälillä asukkaat voivat sopeutua pidempään välimatkaan ja vaikutukset hoitoon hakeutumiseen voivat tasaantua. Ikärakenne ja sairastavuus kuitenkin oletettavasti reuna-alueilla jatkaa nykyistä kehitystään. Palveluiden heikennys</p>

	<p>monipuolisia mielenterveys- ja päihdepalveluiden ryhmätoimintoja ei voida tälläkään hetkellä tarjota pienimmillä lähiasemilla). Näin ollen keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä lähiasemilla ei pystytä saavuttamaan kaikkia paremman saavutettavuuden tuomia positiivisia hyvinvointi- ja terveysvaikutuksia.</p>	<p>Haastavassa talous- ja henkilöstöressurssitilan teessa liikkuvat palvelut mahdollistavat kustannustehokkaan ja joustavan tavan tuottaa lähipalvelua.</p>	<p>koskettaa eniten jo ennestään heikoimmassa asemassa (työelämän ulkopuolella, eläkkeellä yms.) olevia henkilöitä, mikä voi kasvattaa terveyseroja.</p>
<p>Palveluiden saatavuus ja saavutettavuus</p>			
<p>Lyhyt aikaväli</p>			
<p>Pitkä aikaväli</p>			
<p>Kuvaus</p>	<p>Kun palvelut tuotetaan lähellä asukkaita, palvelut ovat helpommin asukkaiden saavutettavissa, vaikkakin haja-asutusalueella asukkaat ovat tottuneita hakeutumaan palveluihin kauemmas. Heikon taloustilanteen ja henkilöstövajeen vuoksi palveluiden saatavuus ja palveluvalikoima lähiasemilla kärsivät pitkällä aikavälillä. Pienissä palvelupisteissä ei</p>	<p>Liikkuvat palvelut mahdollistavat kustannustehokkaan tavan tuottaa lähipalvelua. Näin ollen kiireettömien sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuus ja saavutettavuus säilyvät lähipalvelua tarvitsevalle liikkuvan palvelun kohderyhmälle lähes samanlaisena kuin aiemminkin. Saatavuus voi jopa parantua. Kotiin vietävillä suun terveydenhuollon palveluilla on mahdollista tavoittaa</p>	<p>Kun sosiaali- ja terveyspalvelut tuotetaan kauempana asukkaista, palveluiden saavutettavuus heikkenee. Mikäli palveluita korvataan digiratkaisulla, ne eivät ole yhdenvertaisesti kaikille saavutettavia. Saavutettavuus todennäköisesti kuitenkin jonkin verran paranee pitkällä aikavälillä. Keskittämällä palveluita isompiin yksiköihin, palveluiden saatavuus paranee. Henkilöstön</p>

	<p>voida toteuttaa kaikkia vaikuttavia ja kustannustehokkaita toimintamalleja. Palveluiden valikoima todennäköisesti niukentuu ja aukioloajat supistuvat. Palvelujen saatavuutta voidaan edistää tarjoamalla digipalveluita, jotka eivät kuitenkaan ole kaikkien yhdenvertaisesti saavutettavissa.</p>	<p>esimerkiksi kotihoidon asiakkaita ja ikääntyneitä, jotka todennäköisesti eivät muutoin käyttäisi palveluita lainkaan. Asiakkaan näkökulmasta heikennyksenä aiempaan voidaan kuitenkin nähdä lähiasiointipisteen asiakaspalvelupisteiden sulkeminen, mikä ohjaa asiointia puhelimeen ja digitaalisille alustoille. Lisäksi alueen asukkaat, jotka eivät kuulu varsinaiseen liikkuvan palvelun kohderyhmään, voivat kokea eriarvoisuutta palvelujen saavutettavuudessa, kun palvelu tarjotaan heille kauempana sijaitsevalla lähi-/soteasemalla. Digipalveluiden avulla palveluiden saavutettavuutta pyritään lisäämään, mutta digipalvelut eivät ole yhdenvertaisesti kaikkien saavutettavissa.</p>	<p>rekrytointi ja sijaisten järjestäminen on isolle sote-asemalle helpompaa, eikä toiminta ole siten niin haavoittuvaa. Verrattuna liikkuvaan palveluun, ammattilaisilta ei kulu vastaanottoaikaa matkoihin. Nämä lisäävät kaikki hoidon saatavuutta.</p>
Lapset ja nuoret			
Lyhyt aikaväli	1	1	-1
Pitkä aikaväli	1	1	-1
Kuvaus	Lapset ja nuoret ovat asukasryhmänä	Liikkuvissa palveluissa tarjotaan	Kouluterveydenhuolto, neuvolapalvelut ja

erityisen riippuvaisia palveluiden helposta saavutettavuudesta: lähellä tuotettuihin palveluihin he pystyvät hakeutumaan myös ilman aikuista. Lasten ja nuorten hyvinvointiin ja turvallisuuden kokemukseen vaikuttavat suuresti myös perheille suunnatut palvelut (esim. mielenterveys- ja päihdepalvelut). Neuvolapalveluissa tavoitetaan lähipalvelulla lähes kaikki (99,6 %) lapset ja heidän perheensä (seulova työ ja perheiden matalan kynnyksen tuki).

alueen tarpeen mukaisia lastenneuvola palveluita. Suuri osa lasten, nuorten ja perheiden palvelulinjan palveluista tuotetaan lapsiperheiden lähiympäristöön myös jatkossa. Opiskeluhuollon palvelut sijaitsevat pääosin lähikouluilla ja sosiaalihuollon palveluja viedään joko perheiden kotiin tai lähellä sijaitsevaan toimipisteeseen. Palvelulinjan työntekijät liikkuvat alueille näiden palvelutarpeen mukaan. Suun terveydenhuolto tarjoaa koululaisille pop up -tarkastuksia. Lapset ja nuoret ovat asukasryhmänä erityisen riippuvaisia palveluiden helposta saavutettavuudesta: lähellä tuotettuihin palveluihin he pystyvät hakeutumaan myös ilman aikuista. Lasten ja nuorten hyvinvointiin ja turvallisuuden kokemukseen vaikuttavat suuresti myös perheille suunnatut palvelut (esim. mielenterveys- ja päihdepalvelut). Neuvolapalveluissa tavoitetaan lähipalvelulla lähes kaikki (99,6 %) lapset ja heidän perheensä

koululaisten suun pop up-tarkastukset todennäköisesti tuotettaisiin lähipalveluina, vaikka lähiasema lopetettaisiinkin. Sairausvastaanotto, perheen vanhempien sairauksien hoito ja esim. nuorten psyykkinen tuki on kauempana ja huonommin saavutettavissa. Suun terveydenhuollon palveluiden keskittämällä (muiden kuin koululaisten pop up-tarkastusten osalta) on negatiivinen vaikutus perheiden arkeen ja lasten hampaiden hoitoon. Osa lasten, nuorten ja perheiden palveluista tuotettaisiin edelleen lähipalveluna, vaikka lähiasema lopetettaisiin. Palvelulinjan työntekijät ovat tuottaneet palveluja perheiden koteihin, kouluihin ja muihin lähipisteisiin jo ennen liikkuvien palvelujen pilottia. Lasten, nuorten ja perheiden palvelulinjalla on tiivis toimipisteverkosto opiskeluhuollon toimipisteiden myötä, lisäksi työtä tehdään paljon perheiden koteihin.

(seulova työ ja perheiden matalan kynnyksen tuki).			
Sukupuolivaikutusten arviointi			
Lyhyt aikaväli	1	0	-1
Pitkä aikaväli	1	0	-1
Kuvaus	<p>Äitiys- ja lastenneuvolapalvelut ovat ns. universaaleja palveluita, joiden halutaan tavoittavan kohderyhmänsä kokonaisuudessaan. Naiset ovat edelleen suurin äitiys- ja lastenneuvolapalveluiden käyttäjäryhmä. Jos ko. palveluita tuotetaan lähellä asukkaita, sillä on positiivisia vaikutuksia sukupuolten väliseen tasa-arvoon ja palveluiden käyttöön.</p>	<p>Äitiys- ja lastenneuvolapalvelut ovat ns. universaaleja palveluita, joiden halutaan tavoittavan kohderyhmänsä kokonaisuudessaan. Naiset ovat edelleen suurin äitiys- ja lastenneuvolapalveluiden käyttäjäryhmä. Liikkuvassa palvelussa äitiysneuvolapalveluita tarjotaan aluekohtaisesti. Asiakasryhmän niukkuuden vuoksi alueilla palvelut voivat olla kuitenkin kustannustehokkaampaa keskittää soteasemalle. Jos palveluita tuotetaan lähellä asukkaita, sillä on positiivisia vaikutuksia sukupuolten väliseen tasa-arvoon ja palveluiden käyttöön.</p>	<p>Äitiys- ja lastenneuvolapalvelut ovat ns. universaaleja palveluita, joiden halutaan tavoittavan kohderyhmänsä kokonaisuudessaan. Naiset ovat edelleen suurin äitiys- ja lastenneuvolapalveluiden käyttäjäryhmä. Mikäli äitiysneuvolapalvelut keskitetään kauemmas asukkaista, palveluiden saavutettavuus heikkenee, millä voi olla negatiivisia vaikutuksia sukupuolten väliseen tasa-arvoon ja palveluiden käyttöön.</p>
Muut vaikutukset (esim. vaikuttavuus, yhdenvertaisuus)			

Lyhyt aikaväli

0

1

-1

Pitkä aikaväli

-1

1

-1

Kuvaus

Vaikutukset
yhdenvertaisuuteen:
Kun palveluita
tuotetaan lähellä
asukkaita, se edistää
alueellista
yhdenvertaisuutta
palveluiden
saavutettavuuden
näkökulmasta. Tämän
kääntöpuolena saattaa
kuitenkin seurata
palveluiden
saatavuuden ja -
valikoiman
heikkeneminen, mistä
heikoimmassa
asemassa olevat
asukkaat kärsivät
eniten. Lisäksi
haasteellisessa
taloudellisessa
tilanteessa koko
hyvinvointialueen
asukkaiden
yhdenvertaista
palveluiden
saatavuutta heikentää
se, jos muun alueen
palveluvalikoimaa
joudutaan
heikentämään, jotta
pienille lähiasemille
pystytään tuottamaan
palvelua laajalla
valikoimalla.

Vaikutukset
yhdenvertaisuuteen:
Sosiaali- ja
terveyspalveluiden
saatavuus ja laatu
pysyvät kaikille
asiakkaille
yhdenvertaisina. Sen
sijaan
saavutettavuudessa on
eroa kohderyhmien
välillä, kun liikkuvien
lähipalveluiden
kohderyhmään
kuulumattomille
asiakkaille palvelut
tarjotaan kauempana.
Liikkuva palvelu takaa
kohdennetusti
lähipalvelua
tarvitsevan
heikommassa
asemassa olevan
asiakasryhmän oikea-
aikaisen kiireettömän
hoidon oikeassa
paikassa.

Vaikutukset
yhdenvertaisuuteen:
Alueellinen
yhdenvertaisuus
heikkenee haja-
asutusalueen
asukkaiden osalta, kun
sosiaali- ja
terveyspalvelut
tuotetaan kauempana
asukkaista. Toisaalta
palveluiden
keskittämällä voi
olla positiivisia
vaikutuksia
tarkasteltaessa
yhdenvertaisuutta
koko
hyvinvointialueen
näkökulmasta, kun
alueellisen
yhdenvertaisuuden
kääntöpuolena saattaa
olla palveluiden tason
ja laadun
heikkeneminen koko
hyvinvointialueella,
josta heikoimmassa
asemassa olevat
kärsivät eniten. Hyvin
toteutuva hoidon
jatkuvuus on tutkitusti
vaikuttavinta ja eniten
terveyshyötyä
tuottavaa.
Keskittämällä
palveluita hoidon
jatkuvuus saattaa
heikentyä.

Henkilöstö ja organisaatio

Hyvinvointialuestrategia ja strategian toimeenpano-ohjelma

Lyhyt aikaväli	-1	1	0
Pitkä aikaväli	-2	2	1
Kuvaus	<p>Strategian toimeenpano-ohjelmassa tavoitteena on tunnistaa alueelliset erityispiirteet ja palvelutarpeet sekä yhdenmukaistaa palveluiden saatavuus, huomioiden palveluiden saavutettavuus ja esteettömyys. Lisäksi todetaan, että henkilöstövajetta ei pystytä paikkaamaan pelkästään rekrytoinneilla, vaan tarvitaan myös olemassa olevien resurssien vaikuttavampaa kohdentamista sekä toiminta- ja palvelumallien ja työnkuvien uudistamista yhdessä henkilöstön kanssa. Lisäksi huomioidaan henkilöstön saatavuus palveluiden verkoston suunnittelussa ja priorisoidaan toimipisteet/palvelut, joihin riittää henkilöstöä. Saatavilla ovat henkilöstöresurssit ja -</p>	<p>Strategian toimeenpano-ohjelmassa tavoitteena on tunnistaa alueelliset erityispiirteet ja palvelutarpeet sekä yhdenmukaistaa palveluiden saatavuus, huomioiden palveluiden saavutettavuus ja esteettömyys. Lisäksi toimeenpano-ohjelmassa todetaan, että henkilöstövajetta ei pystytä paikkaamaan pelkästään rekrytoinneilla, vaan tarvitaan myös olemassa olevien resurssien vaikuttavampaa kohdentamista sekä toiminta- ja palvelumallien ja työnkuvien uudistamista yhdessä henkilöstön kanssa. Lisäksi huomioidaan henkilöstön saatavuus palveluiden verkoston suunnittelussa ja priorisoidaan toimipisteet/palvelut, joihin riittää henkilöstöä. Saatavilla</p>	<p>Strategian toimeenpano-ohjelmassa tavoitteena on tunnistaa alueelliset erityispiirteet ja palvelutarpeet sekä yhdenmukaistaa palveluiden saatavuus, huomioiden palveluiden saavutettavuus ja esteettömyys. Lisäksi toimeenpano-ohjelmassa todetaan, että henkilöstövajetta ei pystytä paikkaamaan pelkästään rekrytoinneilla, vaan tarvitaan myös olemassa olevien resurssien vaikuttavampaa kohdentamista sekä toiminta- ja palvelumallien ja työnkuvien uudistamista yhdessä henkilöstön kanssa. Lisäksi huomioidaan henkilöstön saatavuus palveluiden verkoston suunnittelussa ja priorisoidaan toimipisteet/palvelut, joihin riittää henkilöstöä. Saatavilla</p>

	<p>voimavarat kohdistetaan siten, että työntekijöillä on edellytykset onnistua työssään. Mikäli pitäydymme palveluiden toteuttamisessa nykytilassa, hyvinvointialuestrategiaan ja strategian toimeenpano-ohjelmaan ei pystytä näiltä osin vastaamaan toivotulla tavalla.</p>	<p>olevat henkilöstöresurssit ja -voimavarat kohdistetaan siten, että työntekijöillä on edellytykset onnistua työssään. Mikäli palvelua tarjotaan liikkuvana palveluna, pystytään edistämään hyvinvointialuestrategiaan ja strategian toimeenpano-ohjelmaan kirjattuja tavoitteita.</p>	<p>olevat henkilöstöresurssit ja -voimavarat kohdistetaan siten, että työntekijöillä on edellytykset onnistua työssään. Mikäli palvelua tarjotaan keskitetympin, pystytään edistämään henkilöstön saatavuuteen sekä hyvinvointialuestrategiaan ja strategian toimeenpano-ohjelmaan kirjattuja tavoitteita. Sen sijaan alueelliset erityispiirteet ja palvelutarpeet eivät tule niin hyvin täytetyiksi.</p>
<p>Organisaatorakenne, johtamisjärjestelmä sekä toimivalta</p>			
<p>Lyhyt aikaväli</p>			
<p>Pitkä aikaväli</p>			
<p>Kuvaus</p>	<p>Nykytilanteessa pitäytyessä organisaatorakenteen ja toimintaan ei tule merkittäviä muutoksia. Muutos on usein henkilöstölle kuormittavaa, joten pysyvyydellä voidaan nähdä positiivisia vaikutuksia. Muutos on kuitenkin väistämätön hyvinvointialueen haastavan</p>	<p>Liikkuvien palveluiden toimintamalli uutena tapana tuottaa palvelua tuo työnjohtamiseen omat muutoksensa, jotka lisäävät esihenkilöiden työkuormaa erityisesti mallia käyttöön otettaessa (mm. tilojen käytön suunnittelu, työvuorosuunnittelu, välineistön kuljetuksen suunnittelu, logistiikan</p>	<p>Lyhyellä aikavälillä toimipisteiden sulkemisen aiheuttama muutos voi aiheuttaa kuormitusta ja eri toimintakulttuurien yhtenäistämässä saattaa olla haasteita, mutta pitkällä aikavälillä kehitystyö ja toimintatapojen yhtenäistäminen on keskitetysti palveluita tarjotessa helpompaa. Työvuorojen,</p>

	<p>taloudellisen tilanteen ja henkilöstöressivajeen vuoksi. Haastava taloudellinen tilanne ja henkilöstöressivaje myös kuormittavat työjohtoa. Nykytilanteessa pitäytyessä tähän kuormittavuuteen ei näy positiivista muutosta.</p>	<p>suunnittelu). Mallin käyttöönotto voi vapauttaa henkilöstöressua muualle, mikä voi helpottaa pitkällä aikavälillä työvuorosuunnittelua henkilöstöressivajeessa.</p>	<p>lomasuunnittelun yms. työmäärä vähenee.</p>
Henkilöstön määrä ja asema			
Lyhyt aikaväli	-1	1	1
Pitkä aikaväli	-2	2	2
Kuvaus	<p>Lähiasemien säilyttämisellä nykytilassa saattaa olla positiivisia vaikutuksia asemien nykyiseen henkilöstöön: vältetään esim. muutoksilta työmatkaan tai työnkuvaan. Henkilöstön rekrytoiminen hyvinvointialueen reunalla sijaitseville lähiasemille on kuitenkin jo nyt haastavaa ja alueilla kärsitään henkilöstövajeesta. Rekrytointia vaikeuttavat alan yleinen pula ammattilaisista sekä lähiasemiin liittyvät paikalliset tekijät, kuten esim.</p>	<p>Liikkuvaa palvelua tarjotaan hyvinvointialueen reuna-alueilla, joille henkilöstön rekrytointivaikeudet ovat tyypillisiä. Liikkuvat palvelut pyritään järjestämään resurssitehokkaasti muiden palveluiden yhteyteen palvelupäiväperiaatella, jolloin henkilöstön tarve voi olla pienempi: vastaanottoja järjestetään palvelutarpeen mukaan ja lähiasiointipiste on auki vain ajanvarauksella. Lisäksi digiratkaisut ovat tukemassa mahdollisissa</p>	<p>Kun toimintaa keskitetään, henkilöstön rekrytointi helpottuu ja sijaisten saaminen sekä muu toimintavarmuus paranevat. Alkuvaiheessa työntekijöiden määrä saattaa vähentyä, mikä vähentää työpaikkoja henkilöstön näkökulmasta. Organisaation näkökulmasta toiminta on kustannustehokkaampaa ja sama työ saatetaan saada tehdyksi keskitetyillä vähemmällä henkilöstöressulla. Henkilöstön tasa-arvoisuus lisääntyy.</p>

	heikommat konsultaatiomahdollisuudet ja kollegiaalinen tuki nuoremmille ammattilaisille sekä pitkät työmatkat.	henkilöstön liikkumistai rekrytointihaasteissa.	
Henkilöstön työkyky, hyvinvointi, turvallisuus, osaaminen ja yhdenvertaisuus			
Lyhyt aikaväli	0	-1	-1
Pitkä aikaväli	-1	1	1
Kuvaus	Lähiasemien tuttu ja turvallinen työyhteisö voi tukea työntekijöiden työhyvinvointia ja turvallisuuden tunnetta. Pieni työyhteisö koetaan usein toimivammaksi kuin iso, kun työntekijät tuntevat toisensa paremmin. Tämä voi helpottaa myös moniammatillista konsultointia. Toisaalta pienemmät yksiköt ovat haavoittuvaisempia henkilökunnan äkillisissä poissaoloissa, mikä voi heijastua negatiivisesti työhyvinvointiin ja turvallisuuden tunteeseen. Ylipäätään pienillä asemilla koettu henkilöstövaje aiheuttaa kuormitusta	Uuteen toimintamalliin siirtyminen voi lyhyellä aikavälillä lisätä työntekijöiden kuormitusta ja työhyvinvointia. Pidemmällä aikavälillä muutokseen sopeudutaan ja tilanne tasoittuu. Liikkuvien palvelujen keskittyminen muiden palveluiden yhteyteen lisää työturvallisuutta ja estää yksintyöskentelyn mahdollisuutta mm. henkilökunnan äkillisissä poissaolotilanteissa. Liikkuvissa palveluissa tarjotaan pääasiallisesti kiireetöntä hoitoa, mikä voi sulkea tiettyjä toimintoja pois ammattilaisen työkuvasta ja osaaminen voi	Muutosvaiheessa vaikutus henkilöstöön voi olla negatiivinen. Pitkällä aikavälillä kuitenkin isompi työyhteisö tukee työkykyä, työhyvinvointia, turvallisuutta ja yhdenvertaisuutta. Isossa yksikössä on paremmat mahdollisuudet työtehtävien jakamiseen kiinnostuksen, koulutuksen, työkyvyn rajoitteiden yms. suhteen. Rekrytointin helpottuminen, sijaisten saaminen ja muu toimintavarmuus parantavat henkilöstön työhyvinvointia. Työmatkat lyhentyvät suurimmalla osalla, kun palvelut ovat kasvukeskuksissa. Kehitystyö, koulutusten

ja turvallisuushaasteita. Myös henkilöstön osaamisen ylläpitäminen voi olla lähiasemilla haastavampaa henkilöstövajeesta ja yksikön pienestä koosta johtuen: konsultaatiomahdollisuudet ovat heikkommat ja koulutuksiin osallistuminen voi olla hankalampaa. Pienillä asemilla henkilöstöltä saatetaan myös vaatia laajempaa osaamista, koska työ on itsenäisempää eikä toisen ammattilaisen konsultoiminen ole aina mahdollista. Toisaalta itsenäinen työskentely voi olla myös palkitsevaa ja lisätä työtyytyväisyyttä. Jos lähiasemille joudutaan siirtämään työntekijöitä muilta toimipisteiltä ja työntekijöiden työmatka kasvaa, tällä on vaikutusta työntekijöiden kokemaan tasapuoliseen kohteluun.

kaventua. Sen sijaan itsenäisen päätöksen teon ja eri ammattiryhmien välisen tiimityön lisääntyminen voi lisätä työtyytyväisyyttä. Digiratkaisuilla voidaan mahdollistaa etätyöskentely ja täten tukea työhyvinvointia. Ammattilaisten kulkeminen usean työpisteen välillä voi lisätä työtaakkaa. Samoin tavaroiden tai kaluston liikuttelu ja kokoaminen voi lisätä henkilöstön työtaakkaa. Työyhteisö voi supistua, jolla voi olla negatiivinen vaikutus hyvinvointiin.

järjestäminen, organisointi yms. on helpompaa isommassa yksikössä.

Kumppanuudet:
kunnat, järjestöt,
yritykset ja yhteisöt

Lyhyt aikaväli

Pitkä aikaväli	0	2	0
Kuvaus	<p>Kumppanuudet paikallisten toimijoiden (kunnat, järjestöt, yritykset, yhteisöt) kanssa voivat olla sujuvampia, kun palvelua tarjotaan paikallisesti. Isommilla paikkakunnilla on kuitenkin tarjolla laajemmin järjestöjen, yritysten ja yhteisöjen toimintaa. Pienillä paikkakunnilla ei välttämättä ole esim. järjestöjen toimintaa lainkaan.</p>	<p>Liikkuvissa palveluissa toiminta lähiasiointipisteellä pyritään keskittämään muiden palveluiden läheisyyteen (esim. kunnan tai järjestön järjestämät palvelut), mikä voi edistää kumppanuuksia ja yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. Palveluja voidaan viedä myös kunnan muihin tiloihin, esim. suun pop up – tarkastukset kouluilla. Digipalvelujen järjestö- ja kuntayhteistyötä voidaan toteuttaa esim. kirjastoissa tai erilaisissa ryhmätoiminnoissa.</p>	<p>Kumppanuudet paikallisten toimijoiden (kunnat, järjestöt, yritykset, yhteisöt) kanssa voivat heikentyä, kun palvelua tarjotaan keskitetysti. Toisaalta isommilla paikkakunnilla on kuitenkin tarjolla laajemmin järjestöjen, yritysten ja yhteisöjen toimintaa. Pienillä paikkakunnilla ei välttämättä ole esim. järjestöjen toimintaa lainkaan. Lisäksi yhteistyön ja kumppanuuksien koordinointi voi olla tehokkaampaa keskitetympin.</p>

Ympäristö

Kestävä kehitys (esim. ilmasto ja hiilijalanjälki)			
Lyhyt aikaväli	-1	0	-1
Pitkä aikaväli	-1	0	0
Kuvaus	<p>Kun palvelut tarjotaan lähellä asukkaita, asukkaiden ei tarvitse siirtyä niin pitkiä välimatkoja, jolloin liikenteestä aiheutuvat päästöt ovat pienemmät. Toisaalta</p>	<p>Liikkuvien palveluiden kohderyhmään kuuluvien asukkaiden ei tarvitse siirtyä pitkiä välimatkoja palveluihin päästäkseen, jolloin</p>	<p>Henkilöstön työmatkojen vaikutus hiilijalanjälkeen on pienentävä, mikäli ei kuljeta liikkuvien palveluiden myötä ja työmatka suurimmalla osalla lyhenee. Kun</p>

	<p>haja-asutusalueella myös lähipalveluiden piiriin saapumiseen joudutaan usein käyttämään omaa autoa julkisten kulkuvälineiden tai kevyenliikenteen sijaan, joten täysin hiilineutraaliin toteutukseen lähipalveluillakaan ei päästä. Kun sosiaali- ja terveyspalveluita toteutetaan lähiasemilla, lisää se tilantarvetta palveluiden toteuttamiseksi. Mitä enemmän tiloja on käytössä, ja mahdollisesti osin vajaakäytöllä, sitä enemmän tilojen ylläpitämisen (esim. lämmittämisen) kautta aiheutetaan ilmastopäästöjä.</p>	<p>liikenteestä aiheutuvat päästöt ovat heidän osaltaan pienemmät. Sen sijaan kohderyhmään kuulumattomat asukkaat joutuvat siirtymään pidemmän matkan lähimmälle sote-/lähiasemalle, mistä kasvattaa liikkumisesta aiheutuvia päästöjä. Henkilöstön liikkuminen aiheuttamaan myös omalta osaltaan päästöjä. Liikkuvat palvelut toteutetaan yhteistyössä muiden palveluiden kanssa, tarjoten palveluita tarpeen mukaisesti ja tilankäyttö optimoiden. Näin pyritään välttämään tilojen hukkakäyttöä ja toimimaan energiatehokkaammin.</p>	<p>toimintayksiköitä on vähemmän, rakennusten lämmityksestä ja ylläpidosta aiheutuva hiilijalanjälki pienenee.</p>
<p>Muut vaikutukset ympäristöön (esim. rakennukset, turvallisuus, viihtyisyys)</p>			
<p>Lyhyt aikaväli</p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>0</p>
<p>Pitkä aikaväli</p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>-1</p>
<p>Kuvaus</p>	<p>Kun sosiaali- ja terveyspalveluita tarjotaan lähiasemilla, olemassa olevat tilat tulevat hyödynnettyä, eikä rakennuksia jää mahdollisesti</p>	<p>Liikkuvat palvelut pyritään keskittämään samaan rakennukseen ja optimoimaan tilankäyttö, mikä voi vähentää tilojen tarvetta. Tilojen</p>	<p>Kun palvelut keskitetään ja optimoidaan tilankäyttö, se vähentää tilojen tarvetta. Tilojen hukkakäytön</p>

	<p>tyhjilleen. Keskitäminen isompiin yksiköihin toisi toisaalta energiatehokkuutta, mutta toisaalta olemassa olevien rakennusten vajaakäyttö ja mahdollinen tyhjeneminen ovat kestävän kehityksen kannalta negatiivisia asioita. Lähipalvelut ylläpitävät alueen asukkaiden turvallisuuden tunnetta ja viihtyisyyttä alueella.</p>	<p>hukkakäytön väheneminen tuo toisaalta energiatehokkuutta, mutta toisaalta olemassa olevien ja mahdollisesti käyttämättä jäävien tilojen mahdollinen tyhjeneminen ovat kestävän kehityksen kannalta negatiivisia asioita. Liikkuvat lähipalvelut ylläpitävät alueen asukkaiden turvallisuuden tunnetta ja viihtyisyyttä alueella.</p>	<p>vähenevä tuotoista toisaalta energiatehokkuutta, mutta toisaalta olemassa olevien ja käyttämättä jäävien tilojen mahdollinen tyhjeneminen ovat kestävän kehityksen kannalta negatiivisia asioita. Rakennusten tyhjeneminen voi heikentää alueen asukkaiden turvallisuuden tunnetta ja viihtyisyyttä alueella.</p>
--	--	---	--

Talous ja elinvoima

Talouden kestävyys

Lyhyt aikaväli

-2

1

2

Pitkä aikaväli

-3

2

3

Kuvaus

Nykytilan ylläpito on hyvinvointialueen taloudellisten haasteiden vuoksi jo keskipitkällä aikavälillä haastavaa, jopa mahdotonta. Jonkinlainen muutos on näin ollen väistämätön. Palveluverkon ollessa hajanainen, syntyy kiinteistöjen vajaakäyttöä, mikä lisää hyvinvointialueen kuluja. Hajautettuna palveluiden toteuttaminen on

Nykytilan ylläpito on hyvinvointialueen taloudellisten haasteiden vuoksi jo keskipitkällä aikavälillä haastavaa, jopa mahdotonta. Jonkinlainen muutos on näin ollen väistämätön. Liikkuvia palveluiden toimintamallin kustannustehokkuutta lisäävät tilankäytön optimointi, palveluiden tarjoaminen joustavasti tarpeen mukaan,

Nykytilan ylläpito on hyvinvointialueen taloudellisten haasteiden vuoksi jo keskipitkällä aikavälillä haastavaa, jopa mahdotonta. Jonkinlainen muutos on näin ollen väistämätön. Vajaakäytöllä olevat kiinteistöt lisäävät kuluja ja keskittämällä isompiin kokonaisuuksiin saadaan säästöjä. Myös palvelut kyetään toteuttamaan keskitetysti

	vähemmän kustannustehokasta ja palveluvalikoiman ja -laadun säilyttäminen haastavaa.	henkilöstöressurssin optimoitu käyttö sekä etätyöskentelyn ja digipalveluiden hyödyntäminen.	kustannustehokkaamm in ja palvelunlaatu paremmin säilyttäen. Palveluiden keskittämisen talousvaikutukset ovat siis hyvinvointialueelle positiivisia.
Elinvoima			
Lyhyt aikaväli	0	0	-1
Pitkä aikaväli	1	1	-2
Kuvaus	Lähiasemien säilyminen nykyisessä muodossa voi vaikuttaa positiivisesti alueen elinvoimaan. Lähipalvelut lisäävät alueen veto- ja pitovoimaa. Heikon taloudellisen tilanteen takia palveluiden saatavuus ja valikoima todennäköisesti kuitenkin heikentyvät lähiasemilla, mikä puolestaan voi heikentää alueen elinvoimaa.	Liikkuvien palvelujen tarjonta reuna-alueilla pitää yllä alueen elinvoimaa ja vaikuttaa mm. ehkäisevästi alueelta pois päin suuntautuvaan muuttoliikkeeseen. Myös digipalveluilla pyritään turvaamaan palvelujen saatavuutta alueelle.	Kun sosiaali- ja terveyspalveluita keskitetään, alueen elinvoima voi heikentyä palveluiden heikentymisen myötä. Vaikutukset voivat olla negatiivisia kunnille talouden ja elinvoiman näkökulmasta.

7 Yhteenveto ja johtopäätökset päätösvaihtoehtojen vertailusta

Päätösvaihtoehtoja vertailtiin neljän eri näkökulman osalta: 1) Ihminen ja asukas, 2) Henkilöstö ja organisaatio, 3) Ympäristö ja 4) Talous ja elinvoima. Seuraavaksi esitetään yhteenveto ja johtopäätöksiä eri päätösvaihtoehtojen vertailusta näkökulmittain.

1) Ihminen ja asukas

Lähellä tuotettavat sosiaali- ja terveyspalvelut lisäävät palveluiden saavutettavuutta sekä voivat vähentää terveyserojen syntymistä. Jos palveluita keskitetään kauemmas asukkaista, palveluiden saavutettavuus heikkenee ja palveluihin hakeutuminen vaikeutuu, millä voi olla negatiiviset vaikutukset asukkaiden hyvinvointiin ja terveyteen. Terveyserot voivat kasvaa ja alueellinen

yhdenvertaisuus voi heikentyä. Toisaalta keskittämällä palveluiden saatavuus paranee ja palveluvalikoima voi laajentua.

Jos lähiasemat säilytetään nykytilassa, haastava taloudellinen tilanne ja henkilöstöressivaje vaikuttavat negatiivisesti palveluiden järjestämiseen (esim. tarjolla oleva palveluvalikoima) ja saatavuuteen (palveluihin pääsy). Nämä tekijät heikentävät merkittävästi hyvän saavutettavuuden tuomia positiivisia vaikutuksia. Liikkuvilla lähipalveluilla voidaan saavuttaa hyötyjä sekä saavutettavuuden että saatavuuden näkökulmista. Positiivisimmat vaikutukset ihmisiin ja asukkaisiin arvioitiinkin olevan vaihtoehdolla 1: Liikkuvat palvelut.

2) Henkilöstö ja organisaatio

Muutokset organisaatorakenteessa ja toiminnassa voivat lyhyellä aikavälillä tuoda negatiivisia vaikutuksia henkilöstön hyvinvointiin. Muutos on kuitenkin väistämätön hyvinvointialueen haastavan taloudellisen tilanteen ja henkilöstöressivajeen vuoksi. Henkilöstön saatavuus hyvinvointialueen reunalla sijaitseville lähiasemille on haastavaa. Palveluiden keskittämisen myötä yksikön toimintavarmuus ja henkilöstön saatavuus ja työolot paranevat. Liikkuvilla palveluiden etuna on se, että henkilöstöressussia pystytään käyttämään optimoidummin ja joustavammin. Vaikutuksissa henkilöstöön ja organisaatioon vaihtoehto 1, Liikkuvat palvelut ja vaihtoehto 2, Palveluiden keskittäminen olivat aikalailla tasavahvoja. Liikkuvilla palveluilla vaikutukset näyttäytyivät positiivisempina suhteessa kumppanuuksiin esim. kuntien ja järjestötoimijoiden kanssa.

3) Ympäristö

Sekä lähipalveluiden tuottamisella että palveluiden keskittämisellä on sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia ympäristöön. Toisaalta palveluiden keskittäminen voi parantaa energiatehokkuutta, toisaalta taas lisätä asiakkaiden kulkemisesta aiheutuvia päästöjä. Lisäksi tyhjiksi jäävillä kiinteistöillä voi olla negatiivinen vaikutus ympäristön turvallisuuteen ja viihtyvyyteen. Positiivisimmat vaikutukset ympäristöön arvioitiin olevan vaihtoehdolla 1: Liikkuvat palvelut.

4) Talous ja elinvoima

Lähiasemien säilyttäminen nykyisellään on hyvinvointialueen taloudellisten haasteiden vuoksi hyvin haastavaa, jos ei mahdotonta, ja muutokset palveluverkkoon ovat väistämättömiä. Palveluiden keskittäminen isompiin yksiköihin olisi kustannustehokkaampaa. Toisaalta tunnustetaan, että lähiasemien säilyttämisellä voi olla positiivisia vaikutuksia alueen elinvoimaan. Kustannustehokkaimmaksi hyvinvointialueen kannalta arvioitiin vaihtoehto 2, Palvelua tarjotaan keskitetysti. Alueen elinvoiman kannalta keskitetty ratkaisu sen sijaan oli selkeästi negatiivisin vaihtoehto ja nykytila sekä vaihtoehto 1, Liikkuvat palvelut oli siitä näkökulmasta tarkasteltuna positiivisin vaihtoehto.